

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศในระยะที่ผ่านมา ปรากฏว่ามีปัญหาความเหลื่อมล้ำแตกต่างกันระดับความเจริญของชุมชนเมือง กล่าวคือ กรุงเทพมหานครได้กลายเป็นเมืองโตเดี่ยว ที่รวมเอากิจกรรมสำคัญไว้ทุกด้านในขณะที่เมืองอื่น ๆ ยังอยู่ในสภาพที่ล้าหลังมาก ลักษณะดังกล่าวคือภาวะไม่สมดุลย์ของระบบเมือง ซึ่งนอกจากจะเป็นการเพิ่มปัญหาให้กับกรุงเทพมหานครมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะปัญหาการอพยพย้ายถิ่นของประชาชนจากภูมิภาคแล้ว ยังทำให้เกิดผลในทางลบหรือไม่ส่งเสริมต่อการพัฒนาภาคและชนบทอีกด้วย

จากสภาพดังกล่าว รัฐบาลจึงกำหนดเป็นนโยบายที่จะกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ โดยการพัฒนาเมืองที่มีบทบาทและกิจกรรมทั้งในด้านเศรษฐกิจและบริการทางสังคม ซึ่งอยู่ในระดับสูง เช่น เมืองที่มีศักยภาพเป็นศูนย์กลางตลาดสินค้าเกษตร อุตสาหกรรม บริการ ฯลฯ ให้มีการขยายตัวและเจริญเติบโตมากขึ้นเป็นศูนย์กลางความเจริญของภูมิภาคและเป็นรากฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ในการสนับสนุนการพัฒนาชนบทโดยรอบ นโยบายดังกล่าวคือ นโยบายเมืองหลักและเมืองรอง ที่จะให้ชุมชนระดับต่าง ๆ ทั่วประเทศได้มีการพัฒนา ได้รับการกระจายความเจริญอย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพในระดับภูมิภาคตะวันออก เฉียงเหนือ จังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้รับการส่งเสริมให้เป็นที่ตั้ง เมืองรองอันเป็นศูนย์กลางของจังหวัดใกล้เคียง ประกอบด้วยจังหวัดยโสธร จังหวัดศรีสะเกษ โดยมีศูนย์กลางคือ ชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานี

เนื่องจากชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานีและชุมชนเทศบาลตำบลวารินชำราบมีอาณาเขตพื้นที่เชื่อมต่อกันโดยมีแม่น้ำมูลเป็นแนวแบ่งเขต แต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่อง เป็นเมืองเดียวกัน แต่ละชุมชนมีเอกลักษณ์เฉพาะ เอกลักษณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันในการให้บริการแก่ชุมชนทั้งสองในลักษณะสนับสนุนพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน จากลักษณะดังกล่าวได้กำหนดให้มีการวางแผนพัฒนาร่วมกัน ทั้งที่ในระบอบการปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงแบ่งแยก

เป็นสองชุมชนเทศบาล ดังนั้นจึงเป็นจุดสนใจนำมาสู่ การศึกษาเพื่อวางแนวทางการพัฒนาเมือง อุบลราชธานีและวารินชำราบ โดยมีความคาดหวังว่าผลการศึกษจะสามารถนำมาใช้ เป็นแนวทาง ในการรองรับการพัฒนาในอนาคตต่อไป

1.2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ประชากร และ โครงการพัฒนา ของชุมชนทั้งสอง
2. เพื่อศึกษานโยบายและปัญหาของชุมชนทั้งสอง
3. เพื่อ เสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาค่าต่อไป

1.3. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาเพื่อวางแนวทางการพัฒนาเมืองอุบลราชธานีและวารินชำราบในครั้งนี้ เน้นการ ศึกษาเฉพาะในเขตพื้นที่ชุมชนเทศบาลทั้งสอง และพื้นที่เกี่ยวเนื่องเป็นสำคัญ โดยอาศัยกรอบการ พิจารณาขอบเขตทางกายภาพจาก แนวผัง เมืองรวมเมืองอุบลราชธานีและวารินชำราบ สำนักผัง เมือง กระทรวงมหาดไทย

1.4. วิธีดำเนินการศึกษา

ศึกษาค้นคว้าเอกสาร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ห้องสมุดและการ เก็บข้อมูลโดยสำรวจพื้นที่ โดยมีวิธีการและขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีและแนวความคิด ทฤษฎีแนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ ศึกษา

2. เก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยข้อมูล

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ (PRIMARY DATA) จากการสำรวจภาคสนามและพิจารณา สภาพพื้นที่ที่ศึกษาและสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ (SECONDARY DATA) เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงาน และ เอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานในส่วนกลาง ภูมิภาคและท้องถิ่น ได้แก่

- 1) สำนักผังเมือง, กรมการปกครอง, กระทรวงมหาดไทย
- 2) กรมแผนที่ทหาร, กระทรวงกลาโหม
- 3) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- 4) สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี
- 5) ห้องสมุดประชาชน จังหวัดอุบลราชธานี
- 6) ห้องสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 7) ห้องสมุดคณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 8) ที่ทำการปกครองจังหวัดอุบลราชธานี
- 9) ที่ทำการปกครองอำเภอเมืองอุบลราชธานี
- 10) ที่ทำการปกครองอำเภวารินชำราบ
- 11) สำนักงานเทศบาลเมืองอุบลราชธานี
- 12) สำนักงานเทศบาลอำเภวารินชำราบ
- 13) ส่วนราชการในจังหวัดอุบลราชธานี

1.5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบบทบาทและแนวโน้มของการขยายตัวของชุมชนทั้งสอง
2. เป็นแนวทางการศึกษาหรือวางแผนพัฒนาแก่ชุมชนทั้งสองและชุมชนที่มีลักษณะ

เดียวกัน

1.6. คำจำกัดความ

1. เขตเมือง (Urban Area) หมายถึง เขตชุมชนเทศบาลเมืองอุบลราชธานีและเขตชุมชนเทศบาลอำเภวารินชำราบ รวมพื้นที่เกี่ยวเนื่องในเขตผังเมืองรวมเมืองอุบลราชธานีและอำเภวารินชำราบ
2. บทบาท (Role) หมายถึง กิจกรรมหลักของเมือง ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้อาจจะเพื่อสนองนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายการพัฒนาของทั้งภาครัฐบาลและเอกชน หรืออาจจะเพื่อตอบสนองศักยภาพพื้นที่พัฒนาของพื้นที่ที่ศึกษา ภายใต้งบยุทธศาสตร์พัฒนาเมืองที่มีค่าพัฒนาปริมาณระดับสูง เป็นลำดับแรก ภายใต้งบแผนบทบาทชุมชนเมืองให้สอดคล้องกับ

การกำหนดรูปแบบศักยภาพพื้นที่พัฒนาหลักด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม การบริการสาธารณะและ
การปกครอง

1.7. ข้อจำกัดในการศึกษา

1. ข้อจำกัดทางข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. ข้อจำกัดทางด้านปัจจัย งบประมาณ กาลังคน และระยะเวลาที่จำกัด